

Nelze společnosti přinést větší změny a většího zla než přeměny zákona v nástroj loupeže.

Frédéric Bastiat

Vážení čtenáři,

vítám Vás v novém roce u čtení již XIII. ročníku časopisu Laissez Faire. Během Vánoc jsme pro Vás spustili nový web na www.nechtenasbyt.cz, kde najdete všechny články včetně těch neaktuálnějších, archiv všech starých čísel na jednom místě s možností vyhledávání. Můžete využít i možnosti objednání předplatného.

V průběhu měsíce ledna vychytáme poslední mouchy a doplníme archiv všech starých článků, ale spustíme pro Vás i zcela novou sekci „Odkazy na zahraniční články“, ve které najdete mnoho zajímavých textů zahraničních obhájců Laissez Faire, ale také to nejlepší z odbornějších ekonomických textů.

Co Vás od nového roku čeká v tištěné verzi Laissez Faire? Můžete se těšit na další Úřady na zrušení, kterých je bohužel stále dost, budeme pokračovat i v psaní recenzí na zajímavé knihy, obnovíme i citáty velikánů boje za svobodu nebo třeba rubriku hloupých výroků. Přeložíme pro Vás ty nejzajímavější články zahraničních autorů a možná se dočkáte i dalších výletů do daňových rájů. Děkuji Vám za celou redakci za dosavadní přízeň.

Radim Smetka,
šéfredaktor

DÁLE ČTĚTE:

Bruce Yandle:
Šrotovné bylo fiasko

Recenze:
Václav Klaus: Modrá planeta
v ohrožení

Petr Mach:
Úřad na zrušení

Ekonomie omezení rychlosti

RADIM SMETKA

Na konci minulého roku v médiích proběhla zpráva o rozhodnutí magistrátu hlavního města Prahy, kterým snížil maximální povolenou rychlost na několika místech Prahy, především na ulici 5. května na 50 km/h. To se setkal s nesouhlasem pražských řidičů, ale i řidičů, kteří Prahou alespoň občas projíždí. Debatují o tom v soukromí, na sociálních sítích zakládají protestní skupiny. Magistrát nechal tyto úseky osadit značkou (50) s alibistickou doplňkovou tabulkou „SNÍŽENÍ HLUKU“ (jakoby říkala: My za to nemůžeme, za to může...). Celá tato iniciativa magistrátu pramení z rozhodnutí soudu z roku 2008, který se zastal obyvatel domů u magistrály a nařizuje magistrátu, aby provedl opatření na snížení hluku a emisí.

Po loňském opatření - zúžení na tři pruhy, kterým magistrát docílil, že kolony nekončí na Nuselském mostě, ale pokračují do ulice 5. května, si nyní zadal měření hluku v oblasti magistrály a došel k závěru, že snížením rychlosti ze 70 km/h na 50 km/h sníží hluk o 3dB. Jak však došli úředníci z magistrátu k tomu, že tomu tak bude, není jasné. Z vlastní zkušenosti vím, že při 70 km/h mám nižší otáčky, než při 50 km/h. Navíc snížení rychlosti naruší plynulost dopravy, takže se bude častěji stát a rozjíždět, což způsobuje vyšší hluk. Celé opatření také přirozeně přinese zvýšení emisí do oblastí, čili bude působit protichůdně proti druhému „problému“. I kdyby však studie magistrátu byla pravdivá a hluk se skutečně o 3dB snížil, jde o tak zanedbatelné snížení, že se člověku nabízí vysvětlení, že to magistrát dělá jen proto, aby se „soud nažral a magistrála zůstala celá“.

Nejen, že toto opatření zdržuje řidiče, nejen, že není v duchu Laissez Faire, ale je špatně z principu, od okamžiku, kdy se soud zastal obyvatel okolních domů. Proč? Domy a byty sousedící s ulicí 5. května se prodávají a pronajímají za niž-

ší ceny, než jinde v Praze. Je tomu tak proto, že obyvatelé těchto domů musí snášet hluk a emise z rušné ulice a proto nejsou ochotni zaplatit takovou cenu, jako za byt, který leží v klidné části města. Pokud někdo utrpěl existencí dopravní tepny vedle domu, pak to byl pouze první

majitel, pokud však nebyl odškodněn. Tím chci říct, že externality vznikající kolem magistrály již byly internalizovány prostřednictvím snížení cen bydlení v okolí. Každý obyvatel 5. května v minulosti stál před otázkou, zda zaplatit vyšší cenu za byt v klidné lokalitě, nebo trpět hlukem a emisí za nižší cenu. Proto nemají tyto obyvatelé právo požadovat po magistrátu žádná opatření.

Pokud by magistrát učinil taková opatření, která by skutečně výrazně snížila hluk, pak by stoupla cena bydlení v oblasti, na čemž by vydělali stávající majitelé domů v okolí. Došlo by k sblížení cen bydlení v Praze - snížila by se cenová variabilita. To by znamenalo, že chudší lidé by hůře hledali levné bydlení. Tyto méně atraktivní oblasti Prahy, jako jsou domy u magistrály, slouží jako jakési sociální bydlení. Tento přirozený mechanismus však nabourávají nesmyslné regulace hygienickými limity stejně jako regulované nájemné, které nezohledňuje lokalitu a nenechává působit přirozené tržní mechanismy.

Autor je poradcem předsedy Svobodných a studentem VŠE

Šrotovné bylo fiasko

BRUCE YANDLE

Šrotovné – s pompou zavedené prezidentem Obamou na základě Zákona o podpoře recyklace a úspor spotřebitelů – skončilo 25. srpna 2009. Ten den jsem projížděl kolem velkého prodejce Toyoty. Kus za nablýskanou prodejnou nových aut byl oplocený dvůr se starými odevzdanými auty. Byly tam baňaté pickupy Ford 150, starší chevrolety, chryslery nebo Jeepy wagoneers a pár dalších, téměř nezničitelných vozů. Bylo tam dokonce několik zánovních, dva až tři roky starých, aut čekajících na smrtící injekci do motoru, která je oficiálně proměněna ve šrot.

Vlastníci těchto aut, namotivovaní federální vládou, přijali nabídku dotace pocházející z kapes nás ostatních, aby zemi zbavili starších vozidel s větší emisí CO₂ a vyměnili je za nové krásné vozy, jejichž výroba sice stála spoustu energie, ale které v průměru emitují méně CO₂ a jezdí úsporněji. Od vlády dostali tři a půl tisíce dolarů na nákup auta, které má jízdu úspornější o aspoň 1,7 km na litr nebo 4500 dolarů, pokud jízda nového auta bude aspoň o 3,5 km na litr úspornější.

Podle agentury Bloomberg napomohla celková dotace 2,8 miliardy dolarů k nákupu 700 tisíc nových vozidel – především populárního Fordu Focus či Toyoty Corrola, ale i několika Hummerů či Fordu 150 a 250. Tyto a další vozy si rychle našly cestu od prodejců do domácností šťastných spotřebitelů. Zájem byl dokonce takový, že vláda jej ani nestihala vyřizovat. Program byl velmi populární.

Nová auta v průměru ujedou na litr 6,5 km, zatímco odevzdaná ujedou v průměru 10,6 km na litr. A podle automobilky Ford znamená tato nižší spotřeba celkově úsporu 5-10 milionu barelů ropy za 5 let (současná spotřeba v USA je 9 milionu barelů denně). Ropu, kterou takto Američané nespotebují, si koupí jiní zájemci.

Podle prezidenta Obamy program předčil všechna očekávání. Ministr dopravy Ray LaHood, který měl program na starosti, řekl, že program byl „záchranným lanem pro celé automobilové odvětví, dal mu nový impuls a vrátil lidi do práce“. LaHood hned dodal, že kromě toho „jsme dokázali odstranit ze silnic stará auta s velkými emisemi a pomoci spotřebitelům

k nákupu vozů s nižší spotřebou.“ Ekonom John Lott k tomu podotkl, že „jen vláda dokáže výdaj, který byl utracen třináctkrát rychleji, než bylo plánováno, označit za úspěch.“

Dlouhodobé náklady

Obamova Rada ekonomických poradců odhadla, že celá ekonomika poroste, díky této vzpruže pro automobilový průmysl, rychleji.

Program měl růst HDP za třetí čtvrtletí zvýšit o 0,3 až 0,4 procentního bodu a celkovou zaměstnanost zvýšit ke konci roku o 42 tisíc lidí. Srpnové prodeje aut skutečně raketově vzrostly, jenže v září spadly zas ke dnu. Šrotovné totiž jen ukradlo prodeje z budoucnosti. Ani o kilometr nepodpořilo celkové budoucí prodeje.

Při posuzování konečných nákladů existuje dokonce vážná pochybnost, jestli byl program úspěšný byť i v krátkém období. Tato pochybnost stojí minimálně na třech argumentech. Za prvé, program získal politickou podporu primárně díky proklamovaným environmentálním přínosům. Měly se snížit emise CO₂ – jenže asi desetkrát draž, než jak to můžou zařídit alternativní způsoby. Za druhé, nezapomínejme na Bastiatovu paralelu s rozbitým oknem. A za třetí, vzniká vážný hazard se společenskou normou šetrnosti. Sešrotování funkčního auta znamená ztrátu kapitálu.

Podívejme se na každý z těchto argumentů.

Ekonom Christopher Knittel z University of California v Berkeley napsal studii vypočítávající skryté náklady programu šrotovného („The Implied Cost of Carbon Dioxide Under the Cash for Clunkers Program,“ www.tinyurl.com/mrmtuy). Knittel vzal v úvahu průměrnou zbylou životnost sešrotovaných aut, průměrnou úsporu spotřeby těchto vozů a emise CO₂, které by vznikly, kdyby k sešrotování aut nedošlo. Tato auta by samozřejmě nakonec byla také přirozenou cestou vyřazena. Pak odhadl snížení emisí CO₂ plynoucí z náhrady starých aut novými s nižšími emisemi. Knittel ve své studii zjistil, že každá takto ušetřená tona CO₂ stála daňově poplatníky 599 dolarů při středních hodnotách odhadu vstupních parametrů a 237 dolarů při nejpříznivějších hodnotách vstupních parametrů. Co nám to říká? Zákon o obchodování s emisemi uvalený

na americký průmysl, ať už si o něm myslíme cokoliv, šetří každou tunu emisí CO₂ za 28 dolarů. Ano, pomocí šrotovného sice šetříme emise CO₂, ale pěkně drazě.

Připomeňme si brilantní příklad Frédéric Bastiatova s rozbitým oknem. Uličník rozbije hozeným kamenem okno a tím generuje sérii transakcí, které dávají vzniknout novým pracovním příležitostem. Tato myšlenka zní na první pohled tak přesvědčivě, že dodnes někteří lidé dokážou hovořit o tom, že je „aspoň něco pozitivního“ na povodních a větrných smrštích. Stačí si představit všechny ty zedníky a opraváře střech, kteří se musí vrhnout do práce.

Hlavní poselství Bastiatova textu ale je, že bylo přeci rozbito okno – které mělo hodnotu. Než kdokoliv začne mluvit o celkových přínosech šrotovného, měl by aspoň započítat hodnotu zničených aut, která představovala část bohatství lidí v tomto státě. Jak uvedl viceprezident firmy Goodwill Tony Liller, „Šrotují auta, kterým nic není. Mohli si je koupit lidi, kteří na dražší nemají.“

Konečně, po staletí si lidstvo vytvářelo společenské normy a ctosti nutné k přežití. Jedna z nich má co dělat s uchováváním bohatství. Říká se „kdo šetří, má za tři“ nebo „ušetřená koruna, vydělaná koruna“, „dobrá hospodyňka pro pírkou i přes plot skočí“. Zneužít politiku k tomu, aby lidé ničili věci, které mají ještě hodnotu – nebo vyrábět etanol z pšenice, kterou by bylo užitečnější jíst než spalovat, platit lidem za neobdělávání polí – to vše nám dává zápornou lekci plýtvání. Vláda kazí společenské normy, když lidi učí, že neefektivní věci se vyplatí. Když vezmeme v úvahu všechny tyto argumenty, šrotovné je spíš politováníhodný nápad, který by neměl sloužit jako příklad pro budoucnost.

Šrotovné je sice politováníhodná myšlenka, ale Obamova vláda již chystá ledničkované. Na rozdíl od šrotovného nemá být podmínkou odevzdání staré ledničky k likvidaci, protože prý transakční náklady by byly příliš velké. Šrotovné jsme nezastavili. Pokusme se zastavit aspoň ledničkované, než se nový socialismus rozšíří na další výrobky.

Bruce Yandle je profesorem ekonomie na Clemson University a George Mason University. Vyšlo v časopise Freeman prosinec 2009. (www.thefreemanonline.org). Z anglického originálu „Cash for Clunkers Was a Loser“ přeložil Petr Mach.

RECENZE

Václav Klaus: Modrá planeta v ohrožení

Dokořán, Praha 2009

Prezident Václav Klaus na konci srpna vydal svou novou knihu, která nese název „Modrá planeta v ohrožení“. Nejde však o knižní pokračování „Modré, nikoli zelené planety“ v podobě souvislého textu,

nýbrž o sborník textů, které pan prezident napsal právě od vydání předchozí knihy v roce 2007. V článkách z poslední doby je zdůrazňována především argumentace diskontováním a svobodou člověka. Možná trochu nešťastné je to, že se čtenář v knize dočte reakci pana prezidenta na nějaký dopis, ale už se nedočte text dopisu, na který bylo reagováno. Kniha je však ideálním řešením pro čtenáře, kteří hledají všechny články, dopisy a překlady projevů Václava Klause k tématu globálního oteplování za poslední dva roky – ať už ze zájmu o ekonomickou stránku tohoto tématu nebo ze zájmu o publikace pana prezidenta. Knihu je také možné doporučit těm, kteří se zajímají o články a zprávy jiných autorů, na které se prof. Klaus ve svých textech odkazuje a které vznikly až po vydání „Modré, nikoli zelené planety.“ (rs)

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Bozděchova 8, 150 00 Praha 5. Tel.: 777 848 037, smetka@nechtenasbyt.cz. Redakční rada: Petr Mach, Radim Smetka, Jaroslav Bachora. Internetový archiv: <http://www.nechtenasbyt.cz>. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597

(NEJHLOUPĚJŠÍ) VÝROK MĚSÍCE

„Všechny ekonomické analýzy dokazují ... že rovná daň generuje trvalý deficit státního rozpočtu.“

Miloš Zeman 13. 12. 2009 v Otázkách Václava Moravce

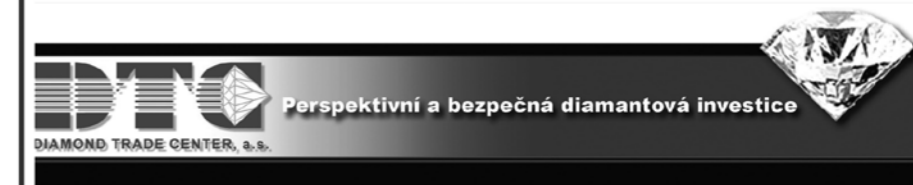
Bylo by zajímavé vědět, které ekonomické analýzy to dokazují. Pravděpodobně ty, které neberou v potaz daňovou elasticitu. Progressivní zdanění u vysokopříjmových skupin musí při takto vysokých sazbách zákonitě vést ke klesajícímu výnosu daně z příjmu fyzických osob, jak dokazuje Mirrleesův zákon klesajícího mezního výnosu z daně.

PŘEDPLATNÉ

Předplaťte si časopis Laissez Faire na další rok za příspěvek 100 Kč.

Pokud přispějete vyšší částkou, podpoříte tak šíření časopisu mezi studenty, novináře a politiky.

Objednejte si předplatné na adrese:
www.nechtenasbyt.cz

DIAMOND TRADE CENTER a. s. (DTC) je přední společností v oblasti obchodu s přírodními broušenými diamanty nejvyšší kvality s mezinárodními certifikáty.

Tato nejtvrší měna světa bezpečně odolává všem otřesům finančních center, krizím a pádům akciových trhů i bank. I v této neklidné době významně zhodnocuje Váš majetek.

Investiční diamanty jsou spolehlivou, lukrativní a bezpečnou investicí. Jsou mobilní a celosvětově likvidní. Jsou nejkompaktnější formou bohatství, koncentrátem Vašeho majetku. Nepodléhají žádné evidenci státních institucí.

Profesionální zázemí mezinárodní společnosti a více než 10 let zkušeností na trhu v České republice i okolních zemích jsou rozhodujícími faktory pro výběr bezpečné investice s DTC.

DIAMANTY NAKUPOUJTE PŘÍMO U ZDROJE.
DTC JE ZDROJEM.

DIAMOND TRADE CENTER a. s.
náměstí T. G. Masaryka 1130
290 01 Poděbrady

telefon. + 420 325 615 583
fax: + 420 325 615 623
e-mail: info@diamond-center.cz

www.diamond-center.cz

ÚŘAD NA ZRUŠENÍ

V této rubrice představujeme úřady, které žijí z peněz daňových poplatníků a jejichž existence je zbytečná nebo dokonce škodlivá. Jsme přesvědčeni, že odstraňování zbytečných úřadů je jediná cesta k omezení korupce a účinná cesta ke snížení daňového břemene.

JEDNOTNÁ KONTAKTNÍ MÍSTA

Právní status: Zřízení zákonem číslo 222/2009 Sb. jako jednotky při živnostenských úřadech.

Rozpočet: 18 milionů

Počet zaměstnanců: 15

Hospodaření: Náklady jsou hrazené ze státního rozpočtu.

Činnost: Jednotná kontaktní místa podávají zájemcům informace o požadavcích nutných k získání oprávnění nabízet služby v jiném členském státě EU, sbírají od cizinců žádosti o povolení k poskytování služeb a předávají je dalším úřadům, které o takových žádostech rozhodují. Zřízení „Jednotných kontaktních míst“ nám nařizuje směrnice EU 123/2006. Činnost vykonává zatím 15 nových úředníků s platem 40 tisíc korun na 15 regionálních pobočkách při vybraných obecních živnostenských úřadech.

Hodnocení: Zákon, který jednotná kon-

taktní místa zřídil, se jmenuje „o volném poskytování služeb“, není ale o volném poskytování služeb, je o zřízení „Jednotných kontaktních míst“. Protože v ČR mohou volně podnikat cizinci již dnes za stejných podmínek jako domácí živnostníci, je hlavní novinkou zákona, kromě zřízení nového úřadu, ustanovení, že cizinec při „dočasném přeshraničním poskytování služeb“ nepotřebuje české živnostenské oprávnění, pokud má oprávnění z jiného státu EU nebo EFTA.

Verdikt: Myšlenka, že volné poskytování služeb lze zajistit novým úřadem, je scetná. Naopak, volné poskytování služeb se nejlépe zajistí rušením úřadů a rušením úředních povinností. Doporučujeme tedy zrušit nejen „Jednotná kontaktní místa“ při živnostenských úřadech (a to co nejdříve, než nabobtnají), ale i povinnost žádat o živnostenské oprávnění v případě tzv. volných živností. Volné živnosti mají být volné. Dokud ale budeme v EU, znamenalo by zrušení Jednotných kontaktních míst hrozbu pokuty od EU. (pm)

NOVÝ PORG

GYMNÁZIUM

Nový PORG – gymnázium

Pod Krčským lesem 25, Praha 4

tel.: 777 019 191

e-mail: info@novyporg.cz

www.novyporg.cz

Přijímáme studenty z 5. tříd ZŠ.

Uzávěrka přihlášek je 6. dubna 2010

ve 12 hodin.

- česká škola pro česky mluvící studenty s výukou řady předmětů v angličtině
- kvalitní učitelé z anglicky mluvících zemí
- plánované zakončení studia mezinárodně uznávanou zkouškou i českou maturitou
- široká nabídka sociálních stipendií i pro rodiny s průměrnými příjmy
- v nadcházejícím školním roce přijímáme dvojnásobný počet studentů

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
11. listopadu 2009,
13. ledna a 10. února
2010 vždy středa
od 17 hodin

Nakladatelství C.H. BECK

ROBERT HOLMAN

Makroekonomie

Středně pokročilý kurz

2. vydání

Brožované, cca 450 s., obj. č. EU 42, ISBN 978-80-7179-861-3

- Učebnice spojuje neklasickou makroekonomii dlouhého období s keynesiánskou makroekonomií krátkodobých hospodářských výkyvů
- Výstavba makroekonomie důsledně na mikroekonomických základech
- Základní makroekonomické vztahy
- Statický model dlouhého období – všeobecná rovnováha trhů
- Dynamický model dlouhého období – hospodářský růst
- Model krátkodobých hospodářských výkyvů
- Makroekonomická politika
- Slovník základních pojmů
- Jmenný rejstřík
- Věcný rejstřík

Publikaci lze objednat s 5% slevou v e-shopu na adrese www.beck.cz,
nebo písemně na adrese: Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1
tel.: 225 993 959, fax: 225 993 920, e-mail: beck@beck.cz

PORG LIBEŇ

PORG – Libeň

Lindnerova 3, Praha 8

tel.: 608 223 208

e-mail: porg@porg.cz

www.porg.cz

Přijímáme studenty z 5. tříd ZŠ.

Uzávěrka přihlášek je 6. dubna 2010

ve 12 hodin.

- osmileté gymnázium s devatenáctiletou tradicí
- škola s rodinnou atmosférou (jen 192 studentů)
- vynikající úspěšnost absolventů při zkouškách na žádané VŠ
- škola připravuje studenty k mezinárodním jazykovým zkouškám CAE, ZD a DELF
- rozsáhlý mezinárodní program – mj. rok studia v zahraničí na partnerských středních školách

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
10. listopadu 2009,
12. ledna a 9. února
2010 vždy úterý
od 17 hodin

Těšíme se
na Vaši návštěvu!

Mgr. Václav Klaus
ŘEDITEL ŠKOLY

